

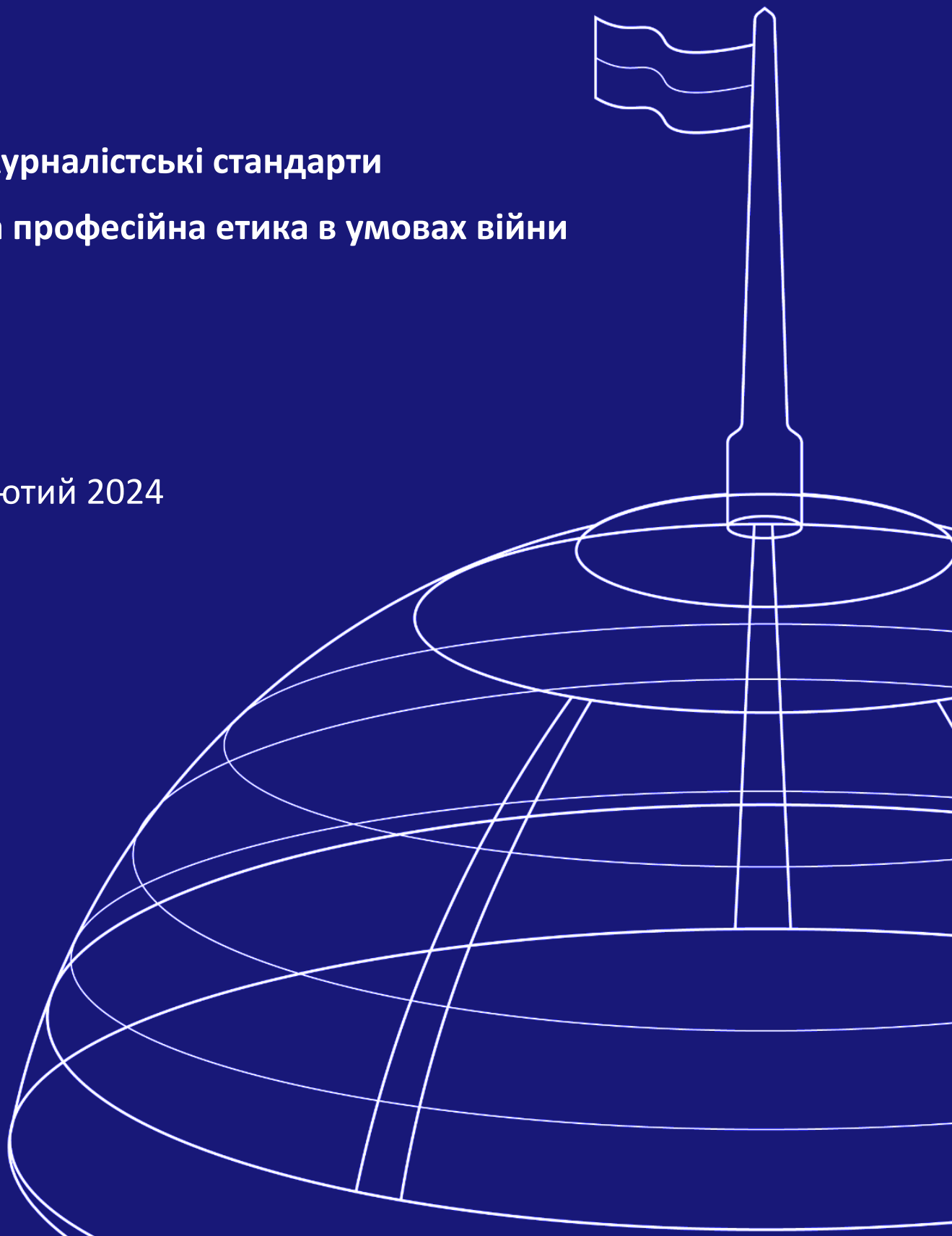
USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

РАДА
НАСТУПНЕ ПОКОЛІННЯ

Журналістські стандарти та професійна етика в умовах війни

Лютий 2024

Зміст

Нормативне регулювання роботи журналістів під час війни	3
Україна	3
Сполучені Штати Америки	10
Ізраїль	13
Велика Британія	14
Світовий досвід і практика	16

Матеріали розроблено Програмою USAID RANG з метою аналітичної підтримки роботи Парламенту. Цей документ став можливий завдяки підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку. Його зміст є виключно відповідальністю автора або авторів і не обов'язково відображає погляди USAID або уряду США.

Нормативне регулювання роботи журналістів під час війни

Детальний аналіз норм та правил журналістських стандартів та професійної етики в умовах війни в Україні та в світі показав, що найголовнішим пріоритетом під час їх складання має лишатися **дотримання балансу між доступом преси до подій і безпекою держави**.

Україна

Закон України «Про правовий режим воєнного стану»¹

Може бути обмежене в умовах воєнного стану право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань та право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб.

Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні»²

Відповідно до пункту 3 Наказу, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені рядом статей Конституції України, включно із статтею 34. Ст. 34 Конституції України гарантує право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань³.

Закон України «Про інформацію»⁴

Частина 4 статті 25 Закону України «Про інформацію» закріплює право працівників медіа збирати інформацію в районах воєнних дій після пред'явлення документа, що засвідчує їхню професійну належність, крім випадків, передбачених законом.

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 03.03.2022 №73 «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану»

Цим наказом затверджується перелік документів, які найбільш детально серед усіх нормативно-правових актів врегульовують порядок взаємодії між представниками медіа та українськими силами оборони, а саме:

- Алгоритм роботи з акредитованими представниками засобів масової інформації під час дії правового режиму воєнного стану.
- Перелік інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії Збройних Сил України, інших складових сил оборони, негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням під час дії правового режиму воєнного стану.
- Правила роботи представника засобу масової інформації у районі ведення бойових дій, що містять права та обов'язки представників медіа.

Алгоритм роботи з акредитованими представниками засобів масової інформації під час дії правового режиму воєнного стану. Цей документ визначає порядок дій командирів військових організаційних структур при роботі з журналістами, що включає:

- перевірити акредитацію представників медіа;
- визначити офіцеру зв'язків з громадськістю (пресофіцеру) або іншій посадовій особі завдання щодо організації роботи акредитованих представників медіа на визначених військових об'єктах;
- визначити та провести інструктаж посадових (службових) осіб, у яких представники медіа братимуть інтерв'ю (коментар) щодо недопущення поширення інформації з обмеженим доступом та порушення вимог законодавства України сфері охорони державної таємниці;
- визначити місця для надання військовослужбовцем інтерв'ю (коментаря) та здійснення фото-, відеозйомки озброєння та військової техніки;
- організувати переміщення представників медіа до визначеного місця здійснення фото-, відеозйомки з урахуванням вимог безпеки застосування військових (сил);

- забезпечити негайне відсторонення представника медіа від роботи на військовому об'єкті у разі отримання інформації про порушення ним Правил роботи представника медіа у районі ведення бойових дій;
- здійснювати взаємодію з представниками медіа із дотриманням норм міжнародного гуманітарного права;

У новій редакції Наказу Головнокомандувача Збройних Сил України підкреслено необхідність дотриманням норм міжнародного гуманітарного права. Зокрема, нова редакція від 03.02.2024 перевела акцент на визначення місць для роботи представників медіа. Командувачами оперативно-стратегічних угруповань військ встановлюються такі зони: ЗЕЛЕНА (дозволяється робота акредитованих представників медіа без супроводу офіцера зі зв'язків з громадськістю, або іншої, визначеної командиром посадової особи), ЖОВТА (дозволяється робота акредитованих представників медіа лише у супроводі офіцера зі зв'язків з громадськістю або іншої, визначеної командиром посадової особи, окрім випадків, визначених цим додатком) та ЧЕРВОНА (робота представників медіа заборонена, окрім випадків, визначених цим додатком). До 3.02.2024 року діяльність медіа у Червоній зоні була заборонена без винятків.

Перелік інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії Збройних Сил України, інших складових сил оборони, негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням під час дії правового режиму воєнного стану.

Цей документ містить вичерпний перелік відомостей, розголошення яких забороняється у зв'язку із можливістю їх потрапляння до ворога і тим самим — спричинення негативного впливу на операції сил української оборони.

Сюди включається інформація про:

- найменування військових об'єктів в районах виконання бойових завдань, їхні географічні координати,
- чисельність особового складу військових частин (підрозділів),
- кількість озброєння, бойової техніки, матеріально-технічних засобів, їх стан та місця зберігання,

- описи, зображення та умовні позначки, які ідентифікують або можуть ідентифікувати об'єкти,
- операції, які проводяться або плануються,
- систему охорони та оборони військових об'єктів та засобів захисту особового складу,
- озброєння та військової техніки, які використовуються (крім тих, які видимі або очевидно виражені),
- порядок залучення сил та засобів до виконання бойових завдань,
- збір розвідувальних даних,
- переміщення та розгортання своїх військ,
- військові частини (підрозділи), форми, методи, тактику їх дій та способи застосування
- за призначенням,
- проведення унікальних операцій із зазначенням прийомів та способів, що використовувались,
- ефективність сил і засобів радіоелектронної боротьби противника,
- відкладені або скасовані операції, зниклі або збиті повітряні та водні судна, а також пошуково-рятувальні операції, які плануються або проводяться,
- заходи забезпечення безпеки застосування військ (дезінформація, імітація, демонстративні дії, маскування, протидія технічним розвідкам та захист інформації),
- інформаційно-психологічні операції, які проводилися, проводяться або плануються, інформація, яка має на меті пропаганду або виправдання широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України.

А також в останніх редакціях Наказу були додані наступні пункти з подальшою деталізацією обставин:

- інформація, яка може призвести до обізнаності противника про результати ракетних ударів по військових об'єктах, а також по об'єктах критичної інфраструктури держави, якщо така інформація не розміщувалася у відкритому доступі Генеральним штабом або іншими органами військового управління Збройних Сил України, органами державної влади України,

- інформація про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, у тому числі про їх переміщення територією України, якщо така інформація не розміщувалася у відкритому доступі органами державної влади України або в офіційних джерелах відповідних відомств країн-партнерів,
- інформація про переміщення, рух або розташування Збройних Сил України за можливості їх ідентифікації на місцевості, якщо така інформація не розміщувалася у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України,
- інформація, яка може дозволити противнику встановити конкретне місце розміщення сил і засобів підрозділів протиповітряної оборони,
- реєстраційні номери, прапори або інші позначки на озброєнні та військовій техніці іноземного виробництва, а також фото- або відеоматеріали знищених зразків озброєння, що надавалася у рамках матеріально-технічної допомоги від країн-партнерів, які безпосередньо можуть свідчити про країну походження зразка озброєння та військової техніки.

Правила роботи представника засобу масової інформації у районі ведення бойових дій, що містять права та обов'язки представників медіа.

Журналістам, зокрема, надається право на легальне одержання, зберігання, використання та поширення загальних відомостей про:

- підготовку та застосування сил оборони,
- участь складових сил оборони у відсічі агресії РФ,
- результати завершених операцій — за погодженням із відповідним керівником, командиром та за винятком інформації, яка не підлягає розголошенню.

Журналістам, зокрема, надається право на легальне одержання, зберігання, використання та поширення загальних відомостей про:

- статті 17 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»,
- Зводі відомостей, що становлять державну таємницю, затвердженому Наказом Служби безпеки України від 23.12.2020 №383,

- Переліку відомостей Міністерства оборони України, які містять службову інформацію, затвердженому наказом від 27.12.2016 №720,
- Переліку відомостей Збройних Сил України, що становлять службову інформацію, затвердженому наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 22.11.2017 №408,
- Переліку інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника
- про дії Збройних Сил України та інших складових сил оборони, негативно вплинути
- на хід виконання завдань за призначенням під час дії правового режиму
- воєнного стану (Додаток 2 до Наказу).

До обов'язків представників медіа належать:

- мати при собі та пред'являти на вимогу прес-карту та документи, що засвідчують особу,
- здійснювати переміщення у районі ведення бойових дій виключно у визначені терміни та за визначеним маршрутом,

перед здійсненням переміщення до району ведення бойових дій повідомляти керівника прес-служби про термін відрядження, маршрут, яким будуть рухатися, мету редакційного завдання,

- протягом всього часу перебування в районі бойових дій носити знаки розпізнавання представників медіа на видному місці, мати при собі, як мінімум, захисний шолом і бронезилет з маркуванням «ПРЕСА» - «PRESS». Виняток становлять випадки, коли зазначене може призвести до виникнення загрози життю та здоров'ю представникам медіа,
- не вдягати формений одяг та знаки розрізнення складових сил оборони, не брати в руки зброю та боєприпаси,
- по завершенню роботи на військових об'єктах передавати визначеній особі фото- та відеоматеріали для перевірки на наявність інформації, яка не підлягає розголошенню. У разі виявлення такої інформації — видаляти її.

Додатки 5-6 містять форми для проходження акредитації та отримання прес-карти. Остання редакція Наказу від 03.02.2024 значно спростила процедуру акредитації.

Закон України «Про внесення змін до статті 114-2 Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за несанкціоноване розповсюдження інформації про засоби протидії збройній агресії російської федерації»

Цим законом передбачається кримінальна відповідальність за поширення в умовах воєнного або надзвичайного стану інформації про:

- направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну та територію України,
- переміщення, рух або розташування Збройних Сил України, інших українських військових формувань, якщо за поширеною інформацією можна ідентифікувати їх на місцевості.

Відповідальність настає в тому разі, якщо така інформація раніше не розміщувалася у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України, іншими уповноваженими органами, або ж, якщо це стосується озброєнь, — в офіційних джерелах країн-партнерів.

До обставин, що обтяжують покарання, належить вчинення вищезазначених дій:

- за попередньою змовою групою,
- з корисливих мотивів,
- з метою надання такої інформації державі-агресору, її представникам або іншим незаконним збройним формуванням,
- якщо вони спричинили тяжкі наслідки.

При виявленні ознак державної зради або шпигунства відповідні дії будуть кваліфікуватися за іншими статтями Кримінального кодексу.

Ця стаття не робить винятків щодо складу осіб, які можуть вчинити злочин несанкціонованого поширення інформації. Тобто під неї підпадають в тому числі акредитовані представники медіа.

Постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 2022 р. № 627 «Деякі питання перебування на території України іноземців та осіб без громадянства, які прибули в Україну для роботи кореспондентом або представником іноземних засобів масової інформації»

Ця постанова дозволяє іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну для роботи кореспондентом або представником іноземних ЗМІ та отримали акредитацію, перебувати на території України протягом усього строку дії воєнного стану та 30 днів після його завершення.

Спільна заява Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства оборони України та представників ЗМІ від 27.04.2022

Заява визначає коло органів влади та посадових осіб, які надають інформацію для забезпечення роботи журналістів, а саме:

- Міністерство оборони України, Збройні Сили України, МВС, ДСНС — надають офіційні відомості шляхом участі в регулярних брифінгах на базі УНІА «Укрінформ»,
- Генеральний штаб ЗСУ, прес-офіцери, мобільні пресгрупи — забезпечують оперативне інформування, в тому числі в зоні бойових дій.

Основним документом щодо регулювання взаємодії журналістів з військовими лишається Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 03.03.2022 №73.

Сполучені Штати Америки

У пункті 4.24.2.2 розділу IV «**Довідника законів війни**», виданого Державним департаментом США (Department Of Defense Law Of War Manual)⁵, наголошується на, перш за все, відкритому та незалежному висвітленні журналістами воєнних операцій США. Водночас закони та звичаї війни не забороняють державам вживати заходів безпеки для зниження ризику розкриття секретної військової інформації. Відтак Сполучені Штати користуються правом розробляти для медійних працівників окремі внутрішні правила.

Розділ 6 Директиви Міністерства оборони США від 07.08.2017 №5122.05⁶ наголошує на важливості формування медіа-пулів для забезпечення журналістам оперативного доступу до місця бойових дій. У такому разі медіа-пули повинні включати щонайбільшу кількість журналістів і розформуватися за першої ж можливості. До того ж інформаційні агентства

⁵ <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/DoD%20Law%20of%20War%20Manual%20-%20June%202015%20Updated%20Dec%202016.pdf?ver=2016-12-13-172036-190>

⁶ https://www.esd.whs.mil/Portals/54/Documents/DD/issuances/dodd/512205_dodd_2017.pdf?ver=2017-08-07-125832-023

мають докладати всіх зусиль, щоб відряджати в зони бойових операцій найдосвідченіших журналістів. Прес-офіцери повинні відігравати роль сполучної ланки між військовими та журналістами, але не повинні втручатися у процес медіа-висвітлення. Польові командири мають дозволяти журналістам, коли це можливо, здійснювати переміщення за допомогою військових машин та літаків. Військові загалом не заборонятимуть журналістам користуватися звичними для них системами зв'язку, однак можуть обмежувати це право з міркувань безпеки.

У главі 3 Спільної публікації 3-61 від 17.11.2015⁷, виданої під керівництвом Голови об'єднаного комітету начальників штабів, містяться такі вказівки:

- визначенням вимог для акредитації та власне її наданням опікуються не тільки прес-офіцер, але й весь прес-центр (media operations center),
- у разі, якщо окремі журналісти, що формують медіа-пул, не отримали акредитацію, вони можуть отримати урізаний доступ до висвітлення подій в зонах бойових дій, але все одно мають дотримуватися зводу правил, приблизні дані щодо чисельності дружніх сил, їхніх втрат.

Дозволяється розголошувати більш детально категорії даних:

- підтвержену кількість захоплених у полон ворожих військовослужбовців,
- місцезнаходження військових цілей та об'єктів, на які вже було здійснено атаку,
- узагальнений опис попередніх звичайних військових операцій (в тому числі дату, час або місце їх проведення),
- узагальнений опис повітряних операцій (напр., «з використанням авіації наземного базування»),
- кількість повітряних бойових чи розвідувальних місій, здійснених у районі проведення військових операцій,
- види залучених сил,
- участь союзників в кожному з видів операцій — після затвердження командиром союзного підрозділу,

⁷ https://www.ics.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/pubs/jp3_61.pdf

- кодові назви операцій,
- назви та місця первинного базування американських військових підрозділів,
- імена та місця первинного базування військовослужбовців — за їхньою згодою.

Категорії інформації, що не підлягають розголошенню, які можуть поставити під загрозу проведення військових операцій і наразити на небезпеку життя людей, за своєю сутністю відповідають тим, що визначені в Україні:

- конкретну чисельність військ в корпусах та менших за розміром підрозділах,
- конкретну чисельність літаків в експедиційних корпусах та менших за розміром підрозділах повітряних сил,
- конкретну чисельність суден в авіаносних ударних групах та менших за розміром підрозділах морських сил,
- назви військових об'єктів або конкретні географічні назви місць розташування військових частин у зоні відповідальності Центрального командування, за винятком випадків, коли така інформація була попередньо опублікована Міністерством оборони або на публікацію було отримано дозвіл від Центрального командування,
- відомості про майбутні військові операції,
- відомості про заходи із захисту сил на військових об'єктах, окрім випадків, коли такі заходи є добре видимими або очевидними,
- правила ведення бойових дій,
- відомості про розвідувальну діяльність, які могли б розкрити ворогові тактичні дані, інформацію про техніку чи військові процедури,
- прямі трансляції з аеродромів, із місць наземного базування або з суден до моменту повернення сил, які завдають перший удар, або до отримання дозволу від командира підрозділу,
- конкретна інформація про поточні пересування військ дружніх сил, їх тактичне розгортання та дислокацію, якщо на це не було отримано дозвіл від командира підрозділу,
- інформацію про підрозділи, що виконують спеціальні операції, унікальну методологію або тактику проведення таких операцій,
- інформацію про ефективність радіоелектронної боротьби,

- інформацію про відкладені або скасовані операції,
- відомості про збиті або зниклі літаки, морські судна під час планування або проведення пошуково-рятувальних операцій,
- інформацію про ефективність маскування, обманних заходів ворожих сил.

Забороняється фотографувати або знімати на відео облаштування системи безпеки на військових об'єктах, а також військовополонених таким чином, що дозволяє встановити їхню особу — тобто так, щоб в кадрі було видно їх обличчя, нашивки чи інші розпізнавальні знаки, а також операції із затримання або допитів ворожих військових.

Ізраїль

Згідно із **Положеннями про оборону від 1945 року**⁸, імплементованими при створенні держави Ізраїль у 1948 році, військові цензори можуть не лише заборонити публікацію матеріалу частково або повністю, але й накласти санкції на видання чи взагалі закрити його з міркувань національної безпеки. Тобто в Ізраїлі навпаки безпека громадян має абсолютну перевагу над принципом свободи преси, у зв'язку з чим матеріали журналістів, які працюють з армією, піддаються строгому фільтруванню з боку військових цензорів.

Відповідно до Угоди про цензуру від 1966 року укладеної між представниками ЗМІ та Армії оборони Ізраїлю, перелік даних, які вимагають схвалення військового цензора, є динамічним, і цензор має повідомляти медіа про відповідні зміни в ньому. Однак головною метою будь-яких заборон визначається запобігання оприлюднення секретної інформації, яка може принести користь ворогові або завдати шкоди національній обороні, тому цей перелік завжди зводиться до двох аспектів: державної безпеки та переміщення євреїв із ворожих до Ізраїлю країн.

До об'єктів цензурування зазвичай включаються будь-які повідомлення про кількість жертв серед військових, кількість і склад підрозділів, військові об'єкти, операції, а також місця влучання ракет та характер ушкоджень, навіть якщо мова йде про цивільні будівлі.

Цензура не поширюється на політичні питання і не зачіпає право на вільне висловлення думок та оціночних суджень, за винятком випадків, коли в таких повідомленнях може міститися конфіденційна інформація, що стосується питань безпеки й оборони.

⁸ <https://www.palquest.org/en/historictext/34131/defence-emergency-regulations-1945>

До повноважень військового цензора належить лише контроль за публікаціями ізраїльських видань, через що журналісти можуть оминати встановлені обмеження, передаючи матеріали іноземним виданням, а потім передруковуючи або цитуючи їх. Однак цензор має право звернутися до судового органу з клопотанням про накладення заборони на будь-які форми висвітлення певної чутливої теми, включно із цитуванням іноземних джерел.

Для полегшення роботи військових цензорів при кожному військовому підрозділі працює прес-офіцер, який знаходиться з військовими на передовій і консультує журналістів щодо можливості фіксації тих чи інших відомостей.

Велика Британія

«Зелена книга» з роботи з медіа під час збройних конфліктів Міністерства оборони Сполученого Королівства від 31.12.2013⁹ встановлює основне правило щодо медійного висвітлення війни: командир бойової частини має право визначати, яку інформацію можна розголошувати і коли саме. Про такі обмеження журналістів інформує прес-офіцер, який діє в цьому випадку від імені командира. Журналіст має отримати дозвіл від прес-центру, якщо хоче оприлюднити таку інформацію:

- склад та розташування наземних сил, назви, номери, розташування
- кораблів та літаків,
- деталі щодо пересувань військ,
- відомості про оперативні накази, плани чи наміри здійснення військових операцій,
- точну кількість жертв,
- точні географічні назви,
- деталі щодо військової тактики, оборонних позицій, методів маскуванню, наявних озброєнь, заходів із захисту військових сил,
- імена окремих військовослужбовців, а також військовополонених, членів їхніх сімей.
- При використанні Інтернету, соцмереж журналісти зобов'язані потурбуватися про те, щоб випадково не видати інформацію з наведеного переліку (наприклад, забувши відключити сервіси геолокації).

9

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/70682/greenbook_v8_20130131.pdf

У Сполученому Королівстві, як і в США, існує окреме утворення, **Система повідомлень Консультативного комітету для ЗМІ з питань оборони та безпеки (DSMA Notices)**, — це система оперативно оновлюваних рекомендацій необов'язкового характеру щодо роботи з інформацією, яка стосується питань оборони та безпеки. Консультативний комітет є незалежним органом, який було створено на підтримання публічної дискусії про оборонну політику Сполученого Королівства та який складається з державних службовців і очільників британських інформаційних агенцій.

Головна мета Системи повідомлень Комітету — запобігати ненавмисному розкриттю інформації, що може:

- призвести до компрометації військових та розвідувальних операцій,
- поставити під загрозу безпеку тих, хто бере в них участь,
- призвести до ворожих атак на критично важливу інфраструктуру,
- поставити під загрозу життя людей.

Прикладом Повідомлення може слугувати документ **«Військові операції, плани та чисельність сил»¹⁰**, який наполегливо просить журналістів звертатися до Секретаря Комітету, перш ніж публікувати відомості про:

- поточні та майбутні операції, методи їх проведення, тактичні відомості та відомості про резервне планування,
- стан готовності та можливості військових частин, що беруть участь в операціях або готуються до них,
- оперативні переміщення військ,
- поточні підготовчі заходи,
- зміни у тактичному плануванні,
- контртерористичні заходи, що здійснюються військовими частинами або співробітниками служби безпеки, які працюють на військових об'єктах.

¹⁰ <https://www.dsma.uk/notice/military-operations-plans-capabilities/>

Світовий досвід і практика

Україна могла б перейняти досвід США під час війни в Іраку та запровадити інститут «**embedded journalists**» — журналістів, які офіційно прикомандировуються до військових частин і супроводжують їх на лініях зіткнення. Відповідний інститут дозволив би військовим журналістам висвітлювати конфлікти системно, подорожуючи за військами в польових умовах. Це запобігло би уривчастості та неповноті огляду військової ситуації, адже зазвичай можливості преси обмежуються короткими, супроводжувальними візитами на військові позиції. Хоча до повномасштабного вторгнення вже відбувалася практика запровадження інституту «embedded journalists» в Україні, але у 2017 році Міністерство оборони України призупинило проект Embedded journalism, який передбачав закріплення іноземного журналіста за військовою частиною в зоні АТО¹¹.

Після того, як у листопаді 2022 р. Збройні сили України відновили контроль над портовим містом Херсон, військове командування почало жорстко контролювати доступ преси до лінії фронту. Адже деякі журналісти протягом кількох годин потрапили до звільненого міста та, не маючи офіційного дозволу на перебування там, задокументували радісний натопв, який вітав солдатів з обіймами та українськими прапорами. Журналісти, у тому числі іноземні, зі своєї сторони зазначають, що у них викликає занепокоєння непрозорість та надмірна прискіпливість до процесу акредитації. Деякі представники медіа отримують акредитацію дуже швидко, а деякі чекають місяцями, не маючи змоги працювати на передовій чи навіть у Києві на місцях злочинів¹²¹³. Журналістські продукти ЗМІ, зокрема NBC News, The New York Times, CNN, The New Yorker та українського цифрового мовника Нromadske ("Громадське Телебачення"), призвели до того, що журналістів відкликали або відмовили в акредитації через звинувачення в порушенні ними правил, встановлених українськими військовими керівниками¹⁴.

Після запровадження українською владою систему зон, розділивши країну на зелену, жовту та червону зони, медіазахисники переважно засудили цю політику, попередивши, що

¹¹ <https://detector.media/community/article/125890/2017-05-12-minoborony-pryzupylylo-programu-embedded-journalists-pres-sluzhba/>

¹² <https://cpj.org/2023/06/ukraine-journalists-say-opaque-accreditation-process-hampers-war-coverage/>

¹³ <https://www.theglobeandmail.com/world/article-kyiv-fails-to-renew-media-credentials-of-globes-war-photographer-in/>

¹⁴ <https://www.semafor.com/article/06/04/2023/inside-the-high-stakes-clash-for-control-of-ukraines-story>

вона неправомірно обмежує доступ до відносно безпечних районів, а також створює плутанину щодо того, де насправді небезпечно працювати журналістам¹⁵.

Усе наведене вище говорить про те, що суспільство України ще шукає **баланс між доступом преси до подій і безпекою держави**. Віднайдення цього балансу необхідне для адекватного висвітлення загарбницької війни як для внутрішнього, так і для зовнішнього споживача, наших партнерів.

¹⁵ <https://theintercept.com/2023/06/22/ukraine-war-journalists-press-credentials/>